

بررسی میزان، انگیزه‌ها و ادراک پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر
مبنای کیفیت رابطه دلبستگی و ادراک طرد و کنترل والدینی در نوجوانان*

**Studying the Amount, Motivations and Perception of Consequences of
Using the Social Networks Based on Quality of the Relationship between
Attachment Styles with Perception of Parental Rejection and Control in
Adolescents**

P. Seyed Mousavi, Ph.D.

Family research institute, Shahid Beheshti University of
Tehran, Tehran, Iran

M. Falahatpishe, Ph.D. Candidate

Family research institute, Shahid Beheshti University of
Tehran, Tehran, Iran

B. Anjom Shoaee, Ph.D. Candidate

Department of Psychology and Education Sciences,
Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

دکتر پریماسادات سیدموسوی ✉

پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی

مریم فلاحت‌پیشه

پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی

بهاره انجم‌شعاع

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه فردوسی
مشهد

دریافت مقاله: ۹۶/۵/۱۳

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۶/۹/۴

پذیرش مقاله: ۹۶/۱۰/۲

Abstract

Due to the importance of user behavior in social networks especially in adolescents, the purpose of this study was investigating the amount, motivations and perception of consequences of using the social networks based on the quality of the relationship between attachment styles with perception of parental rejection and control in adolescents. The population of the research included all of the 15-18 years old adoles-

چکیده

با توجه به اهمیت رفتار کاربر در شبکه‌های اجتماعی به ویژه در گروه سنی نوجوانان، هدف این پژوهش بررسی رابطه میزان استفاده، انگیزه‌ها و ادراک پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی با کیفیت دلبستگی به والدین و ادراک طرد و کنترل والدینی بود. جامعه آماری این پژوهش تمام نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال شهر تهران بودند که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای ۱۴۶ دانش‌آموز (۷۷ دختر و ۶۹ پسر) انتخاب و به پرسشنامه‌های

* این پژوهش با استفاده از اعتبارات پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی انجام شده است.

✉ نویسنده مسئول: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، پژوهشکده خانواده
پست الکترونیکی: p.Mousavi@sbu.ac.ir

✉ Corresponding author: Family Research Institute,
Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
Email: p.Mousavi@sbu.ac.ir

-cents of Tehran from which 146 students (77 girls and 69 boys) were chosen by cluster sampling and completed the Inventory of Parent & Peer Attachment, Parental Acceptance-Rejection and Control, and Social Network Using Checklist. The results showed that the quality of the relationship with parents has a key role in prediction of the amount and the way of using the social networks and in addition could affect the consequences of using these networks. In addition, increasing of the parental control unexpectedly could not decrease the using of social networks. According to the results, it seems that although most of the adolescents are using the social networks, the relationship with parents can be critical in predicting the motives of using these networks.

Keywords: Social Network, Attachment, Rejection, Control, Adolescents.

پرسشنامه‌های دل‌بستگی به والدین و همسالان، پرسشنامه پذیرش، طرد و کنترل والدینی و پرسشنامه کاربری شبکه‌های اجتماعی پاسخ دادند نتایج نشان داد که کیفیت رابطه با والدین نقش مهمی در پیش‌بینی میزان استفاده و نوع کاربری شبکه‌های اجتماعی داشته و همچنین می‌تواند بر پیامدهای استفاده از این شبکه‌ها نیز تأثیر بگذارد. همچنین، بر خلاف انتظار، افزایش کنترل والدینی نمی‌تواند موجب کاهش استفاده از این شبکه‌ها گردد. بر مبنای یافته‌ها به نظر می‌رسد که هر چند بیشتر نوجوانان از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند ولی رابطه با والدین نقش مهمی در پیش‌بینی انگیزه استفاده از شبکه‌های اجتماعی دارد.

کلیدواژه‌ها: شبکه اجتماعی، دل‌بستگی، طرد، کنترل، نوجوانان

مقدمه

اینترنت به عنوان یکی از دستاوردهای اخیر انسان، شبکه گسترده‌ای از ارتباطها و پیوندهای گوناگون را در برمی‌گیرد. کاربران شبکه‌های اجتماعی به عنوان یکی از حوزه‌های این شبکه جهانی، طیف وسیعی از افراد از نظر سن، جنس، ملیت، نژاد، سطح تحصیلات و متغیرهای گوناگون را تشکیل می‌دهند (توکلی، جمهوری و فرخی^۱، ۲۰۱۴). از آنجا که برقراری ارتباط اصلی‌ترین دلیل استفاده کاربران از شبکه‌های اجتماعی می‌باشد و افراد در زمان کمی با افراد متعدد می‌توانند ارتباط برقرار کنند، در بسیاری موارد منجر به استفاده افراطی افراد، به‌خصوص نوجوانان و جوانان از این شبکه‌ها شده است و باعث می‌شود که افراد به ارتباط در فضا مجازی بیش از فضای واقعی علاقه‌مند شوند که این امر می‌تواند سلامت روانی آن‌ها را تهدید کند (برات دستجردی و صیادی^۲، ۲۰۱۳). آمار به دست آمده از ایالات متحده نشان می‌دهد که بین سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۰ میزان استفاده از این شبکه‌ها از ۱۵ درصد به ۲۳ درصد افزایش داشته و مردم دو برابر فعالیت‌های دیگر، وقت خود را در این شبکه‌ها می‌گذرانند (ترپته، رینک، و جوچمز^۳، ۲۰۱۲). آمار به دست آمده در ایران نیز نشان می‌دهد که در حدود ۲۱/۱ درصد نوجوانان اعتیاد به اینترنت دارند (احمدی و ثقفی^۴، ۲۰۱۳).

هرچند وابستگی به شبکه‌های اجتماعی به عنوان شکلی از اعتیاد رفتاری شناخته می‌شوند (تادانی و چونگ^۵، ۲۰۱۱؛ اوکیفه و کلارک-پیرسون^۶، ۲۰۱۱) ولی به عنوان اختلال روان‌شناختی در نظر گرفته نمی‌شوند. این نوع از اعتیاد همراه با تغییرات خلقی، اشتغال افراطی با موضوع، افزایش تدریجی استفاده و

نشانه‌های ترک، مشکلات فردی و بین فردی و احتمال عود مجدد بعد از دوره ترک می‌باشد (گریفیث^۷، ۲۰۰۵). برخی مطالعات، نشان می‌دهد که استفاده افراطی از شبکه‌های اجتماعی موجب کاهش تعاملات در دنیای واقعی و با گروه همسالان می‌شود (نیلند، ماروز و بک^۸، ۲۰۰۷). نتایج مشابهی نشان می‌دهد که این افراد در دنیای واقعی احساس امنیت کمتری دارند و این شرایط مخاطراتی را در زمینه تحول هویت اجتماعی مناسب به وجود می‌آورد. به نظر می‌رسد گروه سنی ۱۸ تا ۲۵ سال بیش از گروه‌های سنی دیگر گرایش به این شبکه‌ها دارند (کسلر و والترز^۹، ۱۹۹۸) و این می‌تواند به دلیل بحران ربع زندگی^{۱۰} باشد که همراه با نگرانی‌هایی در مورد انتخاب‌های پیش رو، بیکاری، تردیدهای انتخابی و چالش‌هایی نظیر کشف خود، کمبود حمایت‌های اجتماعی در دنیای واقعی و انتظارات بالا، باشد (گرننت، پوتنزا، وینشتاین و گرلیک^{۱۱}، ۲۰۱۰؛ رابینز و ویلنر^{۱۲}، ۲۰۰۱).

مطالعاتی نیز نشان داده افرادی که احساس تنهایی می‌کنند معمولاً برای بهبود بهزیستی خود به تعاملات اجتماعی اینترنتی گرایش پیدا می‌کنند. به نظر می‌رسد به این شیوه افراد بهتر می‌توانند هیجانات خود را ابراز کنند و احساس آزادی بیشتر برای گفتن حرف‌هایشان می‌کنند (جلنچیک و مورنو^{۱۳}، ۲۰۱۳). الیسون، استینفیلد و لمپ^{۱۴} (۲۰۰۷) معتقدند که افراد برای افزایش سرمایه‌های اجتماعی خویش به شبکه‌های اجتماعی روی می‌آوردند. به نظر می‌رسد، این شبکه‌ها، شکل‌گیری و حفظ ارتباطات ضعیف اجتماعی را تسهیل می‌کند (دونات و بوید^{۱۵}، ۲۰۰۴). محققان باور دارند که استفاده از شبکه‌هایی مانند فیس‌بوک به نوجوانان کمک می‌کند تا با کاهش محدودیت‌های دنیای واقعی با دیگران ارتباط برقرار کنند (الیسون و همکاران، ۲۰۰۷). در کنار این، برخی مطالعات نشان می‌دهد که استفاده زیاد از ارتباطات اینترنتی موجب کاهش مهارت‌های ارتباطی چهره به چهره در نوجوانان می‌شود (مک و همکاران^{۱۶}، ۲۰۱۴). در مروری روی پژوهش‌های انجام‌شده روی انگیزه‌های استفاده از شبکه‌های اجتماعی، نتایج نشان داد که در جوامعی که جمع‌گرایی در آن غالب باشد، وابستگی متقابل اعضا می‌تواند یکی از مهم‌ترین انگیزه‌ها بشمار رود (کیم، کیم و نام^{۱۷}، ۲۰۱۰). همچنین برخی دیگر از انگیزه‌ها عبارت بودند از حفظ ارتباط با دوستان قدیمی (۸۱ درصد)، تابعیت اجتماعی (۶۱ درصد)، ارتباط با افراد خانواده و اقوام (۴۸ درصد) و برنامه‌ریزی با دوستان (۳۵ درصد) (کوجات^{۱۸}، ۲۰۱۱).

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، با وجود اهمیت انگیزه‌های ارتباطی و اجتماعی در پیش‌بینی گرایش به شبکه‌های اجتماعی، بیشتر مطالعات متمرکز بر پیامدهای منفی و عوامل شخصیتی پیش‌بینی‌کننده بوده است. بیشتر پژوهش‌های انجام شده در زمینه گرایش به شبکه‌های اجتماعی بر مبنای نظریه لذت^{۱۹} بوده که پیش‌بینی می‌کند افراد برای ارضای خواسته‌ها و نیازهای خود از رسانه‌ها استفاده می‌کنند. این نظریه متمرکز بر انگیزه استفاده از رسانه‌ها بوده و بیشتر بر عوامل شخصیتی، بافت اجتماعی و نگرش‌های فردی متمرکز است (استیگرز^{۲۰}، ۲۰۱۱). افزون بر نظریه لذت که بر مبنای ارضای نیازهای ارتباطی به تبیین گرایش به شبکه‌های اجتماعی می‌پردازد، نظریه دلبستگی، یکی از شاخص‌ترین و مطرح‌ترین نظریه‌ها در زمینه روابط بین فردی می‌باشد. هر چند این نظریه موضوع بیشتر پژوهش‌های روانشناسی تحولی بوده است ولی تأثیر آن در بافت تغییرات تکنولوژیک قرن ۲۱ و پویایی‌های در حال تغییر ساختارهای خانواده و روابط بین فردی، کمتر مورد مطالعه قرار گرفته است (رائو و مادان^{۲۱}، ۲۰۱۳). پژوهش‌ها همیشه نشان‌دهنده اهمیت خانواده در

شکل‌گیری الگوهای رفتاری فرزندان بوده است. مطالعات مختلفی به بررسی نقش خانواده در اعتیاد فرزندان به اینترنت یا استفاده از کامپیوتر پرداخته است ولی کمتر مطالعه‌ای روی استفاده از شبکه‌های اجتماعی متمرکز بوده است. نقش خانواده معمولاً تحت دو رویکرد دل‌بستگی و رفتارهای والدینی یا فرزندپروری مورد بررسی قرار گرفته است.

معدود مطالعات انجام شده در ارتباط با تأثیر دل‌بستگی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی تأییدکننده اثر این مؤلفه می‌باشد. به طور مثال، مطالعه راثو و مادان (۲۰۱۳) نشان داد که نوجوانان دل‌بسته ایمن و نایمن به روش‌های مختلفی از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. نوجوانان نایمن الگوی اعتماد به نفس پایین و دیدگاه منفی نسبت به دیگران را نشان داده و به دلیل حفظ حریم شخصی خود به استفاده از این شبکه‌ها روی می‌آوردند. به نظر می‌رسد این یافته همسو با نتایج مطالعات پیشین می‌باشد که نشان‌دهنده گرایش بیشتر افراد دارای اعتماد به نفس پایین به این شبکه‌هاست. همچنین مطالعه سورینو و کراپارو (۲۰۱۳) نیز نشان داد که دل‌بستگی نایمن با اعتیاد به اینترنت رابطه دارد. از سوی دیگر مطالعه آندرز و تاکر (۲۰۰۰) نشان می‌دهد که افراد اجتنابی تمایلی به برقراری ارتباط از طریق شبکه‌های اجتماعی ندارند زیرا به طور کلی گرایشی به تعامل با دیگران نشان نمی‌دهند. فیلیپز و همکارانش (۲۰۱۳) نشان دادند که متغیرهای مرتبط با پیوند والدینی بهترین پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت هستند و الگوهای دل‌بستگی اولیه که در طول زمان نسبتاً ثابت هستند، الگوی روابط با دیگران را در آینده پیش‌بینی می‌کنند.

یکی از معدود مطالعاتی که به بررسی رابطه دل‌بستگی به والدین و استفاده از شبکه‌های اینترنتی پرداخته در چین انجام شده و با مطالعه‌ای روی ۷۰۰ جوان نشان داد که پیوندهای صمیمی میان فرزندان و والدین پیش‌بینی کننده منفی استفاده از اینترنت و فعالیت‌های اجتماعی آنلاین در زمان فراغت است (لی و وو^{۲۵}، ۲۰۰۷). راثو و مادان (۲۰۱۳) در یک پژوهش کیفی به نتایج جالبی در مقایسه کاربران با دل‌بستگی ایمن و نایمن دست یافتند. آن‌ها دریافتند که بیشتر نوجوانان نایمن زمان بیشتری را صرف استفاده از فیس‌بوک می‌کنند. این یافته‌ها همسو با مطالعه زوپوس^{۲۶} (۲۰۰۹) بود. همچنین آن‌ها نشان دادند که نوجوانان نایمن زمان بیشتری را صرف گفتگو یا دوستان و افراد ناآشنا می‌کنند. در حالی که افراد ایمن بیشتر با افراد خانواده و دوستان آشنا صحبت می‌کنند تا غریبه‌ها. نیاز به عاطفه و محبت از دیگر انگیزه‌های افراد نایمن در استفاده از فیس‌بوک در این مطالعه بوده است. افراد نایمن معتقد بودند که برقراری ارتباط به صورت آنلاین راحت‌تر از رابطه در دنیای واقعی است. آن‌ها معتقد بودند که فیس‌بوک جبران‌کننده مناسبی برای کمبود محبت خانوادگی در آن‌هاست.

پژوهش‌ها نشان داده که سبک فرزندپروری با رفتار فرد در شبکه‌های اینترنتی رابطه دارد. نتایج پژوهش معضدیان، تقوی، حسینی علمدانی، محمدی فر و ثابت ایمانی^{۲۷} (۲۰۱۴) نشان داد که سطوح بالای استفاده از اینترنت با سبک فرزندپروری مستبدانه رابطه دارد. معمولاً در مطالعات مربوط به فرزندپروری، دو بعد کنترل و مهربانی به طور جداگانه در نظر گرفته می‌شود. نتایج پژوهش آنان نشان داد که سطوح مختلف کنترل رابطه معناداری با استفاده مشکل‌ساز از اینترنت ندارد، از سوی دیگر، سطوح مهربانی والدین رابطه معناداری با این متغیر داشت. نتایج نشان داد که روابط صمیمی میان والدین و فرزندان می‌تواند سطح استفاده مشکل‌ساز از اینترنت را کاهش دهد. روزن، چیور و کریر^{۲۸} (۲۰۰۷) نشان دادند که غفلت و نادیده

انگاری پدر به نسبت مادر تأثیر بیشتری روی استفاده از شبکه‌های اجتماعی دارد. برخی پژوهشگران نشان داده‌اند که افزایش تعارض‌های خانوادگی با صرف زمان بیشتر در شبکه‌های اجتماعی رابطه دارد (مش^{۲۹}، ۲۰۰۶). لم، پنگ، مای و جینگ^{۳۰} (۲۰۰۹) دریافتند دانش‌آموزانی که رضایت کمتری از روابط خانوادگی خویش دارند، ۲/۵ برابر بیشتر احتمال دارد که دچار اعتیاد اینترنتی شوند.

با وجود برخی مطالعات در زمینه رابطه دلبستگی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی، جنبه‌های بسیاری از این رابطه ناشناخته باقی مانده و برخی یافته‌ها نیز با یکدیگر هم‌پوشی ندارند. یکی از نکات قابل توجه این است که در بیشتر جوامع، همان‌طور که قبلاً ذکر شد، جوانان بالای ۱۸ سال بیشترین مصرف‌کننده این شبکه‌ها می‌باشند در صورتی که مطالعه انجام شده در ایران نشان می‌دهد که گروه سنی ۱۵ تا ۱۸ سال بیشترین مصرف‌کننده این شبکه‌ها هستند، از سوی دیگر به نظر می‌رسد انگیزه‌های گرایش در دختران و پسران متفاوت باشد. به طور کلی شواهد نشان می‌دهد که با وجود مبانی نظری قدرتمند در خصوص رابطه متغیرهای والدینی با استفاده نوجوانان از اینترنت، پژوهش‌های کمی به بررسی مستقیم این رابطه پرداخته‌اند. به ویژه آنکه بیشتر مطالعات متمرکز بر اعتیاد به اینترنت بوده و توجه اندکی به نحوه رفتار کاربر نوجوان در شبکه‌های اجتماعی شده است. با توجه به فراگیر بودن استفاده از این شبکه‌ها و سهولت دسترسی به آن‌ها و دغدغه‌های موجود در خصوص پیامدهای آن‌ها، هدف این پژوهش آن بود که گرایش به شبکه‌های اجتماعی و نحوه رفتار مصرف‌کننده را در بستر نظریه دلبستگی در رده سنی در معرض خطر، یعنی اواخر نوجوانی (۱۵ تا ۱۸ سال) در دو جنس بررسی و مقایسه کند؛ بنابراین هدف این پژوهش بررسی رابطه میزان استفاده، انگیزه‌ها و ادراک پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی با کیفیت دلبستگی به والدین و ادراک طرد و کنترل والدینی بود.

مواد و روش

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری این پژوهش تمام نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال شهر تهران بودند که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای، یک نمونه ۱۵۰ نفری از سطح دبیرستان‌های دولتی شهر تهران از ۳ منطقه آموزشی ۱، ۵، ۱۶، از شمال، غرب و جنوب تهران انتخاب شدند. از هر منطقه یک دبیرستان دخترانه و یک دبیرستان پسرانه به صورت در دسترس انتخاب شد. با توجه به عدم همکاری مدارس، مدارسی که حاضر به همکاری بودند به طور در دسترس انتخاب شدند. سپس از هر مدرسه یک کلاس به طور تصادفی انتخاب شده و به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. تعداد نمونه بر مبنای جدول مورگان بر اساس تعداد متغیرها انتخاب شد. در نهایت ۱۴۶ دانش‌آموز (۷۷ دختر و ۶۹ پسر) انتخاب شدند. میانگین سنی دختران و پسران به ترتیب برابر با ۱۶/۲۶ و ۱۶/۲۳ بود. ۴۳ درصد از نمونه دارای مادران شاغل بودند. به طور کلی ۷۶ درصد از مادران و ۴۹ درصد از پدران دارای مشاغل دولتی و بقیه دارای شغل آزاد بودند. ۱۵ درصد از مادران و ۲۰ درصد از پدران دارای دیپلم، ۴۶ درصد از مادران و ۴۱ درصد از پدران دارای سطح تحصیلات لیسانس و بقیه بالاتر از لیسانس بودند. همچنین میانگین درآمد خانواده‌ها در ۳۹ درصد از افراد بین ۱ تا ۳ میلیون، ۲۶ درصد ۳ تا ۵ میلیون و بقیه بالای ۵ میلیون بود.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه دلبستگی به والدین و همسالان^{۳۱} (IPPA): این پرسشنامه به منظور ارزیابی ادراک نوجوان از ابعاد شناختی و عاطفی مثبت و منفی رابطه با والدین و دوستان نزدیک توسط آرمسدن و گرینبرگ^{۳۲} (۱۹۸۷) توسعه یافته است. هر چند این پرسشنامه برای سنین ۱۶ تا ۲۰ سال توسعه یافته ولی از سن ۱۲ سالگی قابل استفاده می‌باشد و کارایی آن برای این رده سنی در مطالعات نشان داده شده است. سه بعد اصلی این پرسشنامه عبارتند از: درجه اعتماد متقابل، کیفیت ارتباط و بیگانگی (خشم و عصبانیت). نمره کلی فرد در بعد دلبستگی نشان می‌دهد که کیفیت دلبستگی نوجوان به والدین خویش چگونه است. این پرسشنامه، خودگزارش‌دهی بوده و پاسخ‌آموزی‌ها روی مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. در این پژوهش از فرم تجدید نظر شده استفاده گردید که برای مادران، پدران و همسالان هر کدام دارای ۲۵ سؤال است. همسانی درونی (آلفای کرونباخ) آزمون برای دلبستگی به مادر ۰/۸۷، پدر ۰/۸۹ و همسالان ۰/۹۲ بوده و روایی آزمون- پس‌آزمون سه‌هفته‌ای آن برای والدین برابر ۰/۹۳ و برای همسالان برابر ۰/۸۶ گزارش شده است. در بررسی اعتبار آزمون، مشخص شد که دلبستگی به والدین، رابطه قوی با نمرات مقیاس خود پنداره و مقیاس محیط خانوادگی دارد (آرمسدن و گرینبرگ، ۱۹۸۷) و همچنین، دل بستگی به والدین، رابطه متوسط با مقابله خانوادگی مثبت (نصرتی، مظاهری و حیدری^{۳۳}، ۱۳۸۳) دارد. در پژوهش نصرتی و همکاران (۱۳۸۳) نیز ضریب همسانی درونی مقیاس برای مادر برابر با آلفای ۰/۸۲، برای پدر ۰/۸۳ و همسالان ۰/۹۲ به دست آمد. در این پژوهش نیز ضریب همسانی درونی مقیاس دلبستگی به مادر و پدر هر دو برابر با آلفای ۰/۹۰ به دست آمد. همچنین همبستگی آزمون- باز آزمون با فاصله ۳ هفته برای مادران برابر با ۰/۸۵ و برای پدران برابر با ۰/۸۶ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز ضریب همسانی برای مقیاس دلبستگی به مادر، پدر و همسالان به ترتیب برابر با آلفای ۰/۸۸، ۰/۸۴ و ۰/۸۵ به دست آمد.

پرسشنامه پذیرش، طرد و کنترل والدینی^{۳۴}: این پرسشنامه خودگزارش‌دهی که توسط روهنر و خالق طراحی شده است، برای ارزیابی خاطرات فرد از ابعاد رفتاری پذیرش، طرد (رفتار خصمانه، نادیده گرفتن و طرد نامتمایز) و کنترل پدر و مادر خویش استفاده می‌شود که شامل ۷۲ سؤال بوده و پاسخ‌ها بر روی یک مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای از ۱ (تقریباً هرگز) تا ۴ (تقریباً همیشه) نمره‌گذاری می‌شود (خالق و روهنر^{۳۵}، ۲۰۱۲). نمرات در چهار زیر مقیاس مربوط به پذیرش و طرد پس از محاسبه نمرات معکوس، جمع شده و نمره کلی طرد یا عدم پذیرش را تشکیل می‌دهد. این پرسشنامه دارای ۵ زیر مقیاس صمیمیت/ محبت، رفتار خصمانه/ پرخاشگری، بی‌تفاوتی/ نادیده گرفتن، طرد تمایز نیافتده و کنترل رفتاری (۱۵ گزاره می‌باشد (خالق و روهنر، ۲۰۱۲). استفاده از این پرسشنامه در فرهنگ‌های مختلف، نشان‌دهنده روایی و اعتبار خوب آن در همه فرهنگ‌ها بوده است. برای مثال، فراتحلیل انجام شده روی نمونه‌های آفریقایی، آسیایی، لاتین و آمریکایی (با گروه‌های قومی مختلف) نشان‌دهنده ضریب آلفای ۰/۸۹ بوده است. همچنین نتایج آزمون- بازآزمون نیز در دوره ۳ هفته تا ۷ سال برابر با ۰/۶۲ گزارش شده است (روهنر و خالق، ۲۰۱۲). در نهایت تحلیل عاملی این مقیاس در ۱۰ ملیت نشان‌دهنده ساختار عاملی مشابهی بوده است. هم‌چنین در زیر مقیاس کنترل نیز دامنه نمرات از ۱۳ تا ۵۲ است (روهنر، خالق و کورنویز^{۳۶}، ۲۰۰۵). شواهد مطالعات روهنر

و همکاران (۲۰۰۵) نشان می‌دهد که پرسشنامه از اعتبار و روایی خوبی برخوردار است. هم‌چنین در مطالعه دیگری از روهنر و همکاران (۲۰۰۵) ثبات درونی آزمون برای مادران برابر با آلفای ۰/۷۶ و برای پدران برابر با آلفای ۰/۷۴ به دست آمده است. در پژوهش سید موسوی، مظاهری و قنبری^{۳۷} (۱۳۹۱) نیز ضریب آلفا برای مقیاس‌های پذیرش پدران و مادران به ترتیب برابر با ۰/۹۵ و ۰/۹۴، برای مقیاس طرد پدران و مادران به ترتیب برابر با ۰/۹۷ و ۰/۹۶ و برای مقیاس کنترل پدران و مادران برابر با ۰/۸۷ و ۰/۸۸ به دست آمد. هم‌چنین پایایی آزمون بازآزمون با فاصله ۳ ماه برابر با ۰/۸۶ بود. هم‌چنین ساختار عاملی پرسشنامه تأیید گردید.

پرسشنامه کاربری شبکه‌های اجتماعی^{۳۸}: این پرسشنامه به منظور بررسی میزان استفاده، انگیزه‌های استفاده و ادراک پیامدهای استفاده از شبکه‌های توسط محققین در پژوهش حاضر طراحی شد. ابتدا با توجه به پژوهش‌های قبلی صورت گرفته در این حوزه، سؤال‌های اولیه در سه بخش مورد نظر طراحی و به منظور بررسی روایی محتوا به ۳ متخصص داده شد تا مرتبط بودن، ضرورت داشتن و مفید بودن هر گویه را در مقیاس لیکرت ۱ (بسیار کم) تا ۵ (بسیار زیاد) مشخص کنند. با توجه به نظر متخصصین ۲ گویه برای بخش میزان استفاده، ۸ گویه برای بخش علل و انگیزه‌های استفاده و ۶ سؤال برای بخش ادراک پیامدها، به دست آمد. همبستگی نمرات سه متخصص در مورد مرتبط بودن گویه‌ها در سه بخش میزان استفاده، انگیزه و ادراک پیامدها به ترتیب برابر با ۰/۸۷، ۰/۸۹ و ۰/۸۵ به دست آمد. هم‌چنین میانگین نمره این بخش برابر با ۴/۲ بود. در بخش انگیزه‌های استفاده نیز، میانگین نمره برابر با ۴/۳ بوده و همبستگی میان نمرات سه متخصص به ترتیب برابر با ۰/۹۱، ۰/۸۷ و ۰/۸۸ به دست آمد. در بخش سوم، میانگین نمره ۴/۱ بوده و همبستگی میان نمرات سه متخصص برابر با ۰/۸۶، ۰/۹۲ و ۰/۸۵ به دست آمد. هم‌چنین ضریب آلفای کرونباخ برای سه بخش به ترتیب برابر با ۰/۹۱، ۰/۸۵ و ۰/۸۳ به دست آمد. همبستگی آزمون باز آزمون چک‌لیست نیز با فاصله ۱ ماه، روی ۵۰ نفر از آزمودنی‌ها، برای سه بخش به ترتیب برابر با ۰/۷۹، ۰/۸۱ و ۰/۸۳ به دست آمد.

یافته‌ها

پس از انتخاب گروه نمونه، آزمودنی‌ها به پرسشنامه‌ها پاسخ داده و سپس داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS شدند. برای تحلیل توصیفی از فراوانی، شاخص‌های مرکزی و پراکندگی مانند میانگین و انحراف استاندارد استفاده شد. هم‌چنین در بخش استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون و آزمون تحلیل واریانس استفاده شد. با توجه به رفتار کاربر در شبکه‌های اجتماعی، ابتدا شاخص‌های توصیفی مربوط به رفتار کاربر و سپس متغیرهای پژوهش ارائه و سپس سؤال‌های پژوهش بررسی خواهند شد.

بر اساس نتایج کلی نیز می‌توان گفت که حداقل ۵ روز در هفته و روزی حداقل ۲ ساعت زمان صرف استفاده از شبکه‌های اجتماعی در میان نوجوانان می‌شود. هم‌چنین، ملاحظه می‌گردد که بیشترین انگیزه برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی در گروه دختران، گذاشتن یا خواندن پیام‌های نوشتاری یا لطفه و کمترین انگیزه و هدف استفاده از شبکه اجتماعی برای عضویت در گروه‌های خاص مذهبی، ورزشی، علمی بوده است.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیر انگیزه استفاده، پیامدها و میانگین زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی

متغیرها	دختران		پسران		کل	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
میانگین استفاده بر اساس روز در هفته	۶/۰۶۴۹	۱/۹۶۲۳۹	۴/۵۹۴۲	۲/۵۶۸۵۸	۵/۳۶۹۹	۲/۳۷۸۱۰
میانگین استفاده بر اساس ساعت در روز	۲/۴۱۵۶	۱/۰۸۰۳۳	۱/۸۴۰۶	-۰/۹۶۴۴۱	۲/۱۴۲۸	۱/۰۶۳۴۳
رابطه با دوستان قدیمی	۲/۹۷۴۰	۰/۹۳۱۵۲	۳/۵۵۰۷	۱/۰۰۷۸۵	۳/۲۴۶۶	۱/۰۰۷۳۰
رابطه با خانواده و آشنایان	۳/۱۵۵۸	۱/۲۹۸۴۳	۳/۴۲۰۳	۱/۲۸۸۰۲	۳/۲۸۸۰۸	۱/۲۹۵۸۵
یافتن دوستان جدید	۲/۸۲۸۹	۱/۳۲۰۴۹	۲/۹۴۲۰	۱/۲۳۵۳۱	۲/۸۸۲۸	۱/۲۷۷۴۹
دیدن و گذاشتن عکس و کلیپ	۳/۰۲۶۳	۱/۱۸۸۵۴	۳/۱۱۷۶	۱/۳۵۵۲۵	۳/۰۶۹۴	۱/۲۶۶۳۱
گذاشتن یا خواندن پیام‌های نوشتاری یا لطیفه	۳/۳۶۸۴	۱/۲۶۳۲۵	۳/۴۴۷۸	۱/۳۲۸۹۷	۳/۴۰۵۶	۱/۲۹۰۴۷
کسب اخبار روز	۳/۰۱۳۲	۱/۳۶۱۳۱	۲/۸۲۰۹	۱/۲۶۶۴۱	۲/۹۲۳۱	۱/۳۱۶۶۲
کسب اطلاعات علمی	۲/۹۷۳۳	۱/۲۰۷۷۸	۳/۰۱۴۹	۱/۲۱۲۲	۲/۹۹۳۰	۱/۲۰۵۷۶
عضویت در گروه‌های خاص	۱/۹۷۲۲	۱/۲۲۱۵۵	۳/۳۲۸۱	۱/۴۳۷۰۹	۲/۶۱۰۳	۱/۴۸۶۶۰
میزان رضایت از فضای مجازی	۳/۲۵۹۷	-۰/۸۴۹۱۹	۲/۹۱۱۸	-۰/۷۶۷۵۴	۳/۳۷۶۷	۱/۱۰۸۸۴
تأثیرات بر روابط خانوادگی	۳/۷۱۴۳	-۰/۷۹۲۳۵	۴/۱۴۷۱	۳/۲۷۰۲۴	۳/۰۹۶۶	-۰/۸۲۷۶۸
تأثیرات بر روابط با دوستان	۴/۰۳۹۰	-۰/۸۹۵۰۴	۳/۶۶۱۸	-۰/۸۰۳۱۷	۳/۹۱۷۲	۲/۳۱۳۹۲
تأثیرات بر مهارت‌های ارتباطی	۲/۸۳۱۲	-۰/۸۴۹۱۹	۲/۶۴۷۱	-۰/۸۷۶۹۸	۳/۸۶۲۱	-۰/۸۷۹۹
تأثیرات بر پیشرفت تحصیلی	۲/۸۳۱۲	-۰/۸۴۹۱۹	۲/۶۴۷۱	-۰/۸۷۶۹۸	۲/۷۴۴۸	-۰/۸۶۴۲۵
کنترل مادر	۲۳/۴۱۵۶	۵/۹۵۶۷۵	۱۹/۶۲۳۲	۵/۸۴۶۳۲	۲۱/۶۲۳۳	۶/۱۸۳۵۶
طرد مادر	۱۱۴/۴۵۴۵	۴۲/۴۹۰۱۱	۱۲۶/۳۴۷۸	۴۷/۵۲۵۱۷	۱۲۰/۰۷۵۳	۴۵/۱۷۷۵۲
کنترل پدر	۲۲/۴۰۲۶	۵/۸۷۶۴۹	۱۹/۵۷۹۷	۵/۷۳۷۹۲	۲۱/۰۶۸۵	۵/۹۶۱۵۵
طرد پدر	۱۱۲/۳۷۷	۴۱/۵۷۰۳۶	۱۲۲/۳۱۸۸	۴۹/۱۷۳۹۱	۱۱۷/۰۵۴۸	۴۵/۴۳۹۵۸
دلبستگی به پدر	۶۱/۷۹۲۲	۱۹/۵۵۷۱۶	۷۵/۴۶۳۸	۲۱/۸۳۱۹۷	۶۸/۲۵۳۴	۲۱/۷۰۰۴۱
دلبستگی به مادر	۵۹/۶۳۶۴	۱۹/۸۹۹۶۹	۷۴/۰۲۹۰	۲۳/۴۱۸۸۰	۶۶/۴۳۸۴	۲۲/۷۳۲۰۱
دلبستگی به همسالان	۹۶/۵۳۲۵	۱۰/۴۴۸۶۰	۸۸/۲۸۹۹	۱۳/۶۶۳۰۷	۹۲/۶۳۷۰	۱۲/۷۲۰۸۱

در گروه پسران نیز بیشترین انگیزه استفاده از شبکه‌های اجتماعی به منظور رابطه با دوستان قدیمی و کمترین مورد استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای کسب اخبار روز بوده است. به علاوه، میانگین متغیر میزان رضایت از فضای مجازی در دختران نوجوان بیش از پسران گزارش شده است. همچنین در حوزه تأثیرات خانوادگی، پسران تأثیر منفی بیشتری را گزارش نموده‌اند. دختران نیز در حوزه روابط با دوستان، تأثیر منفی بیشتری را گزارش نمودند و در هر دو گروه تأثیرات این شبکه‌ها بر مهارت‌های ارتباطی و پیشرفت تحصیلی در حد متوسطی گزارش شده است.

بر اساس نتایج به دست آمده ملاحظه می‌گردد که میانگین متغیر کنترل مادر در بین دختران بیشتر از پسران بوده و بالعکس این مورد، شاخص طرد مادر در پسران بیشتر است. در ابعاد کنترل پدر نیز نتایج به دست آمده نشان می‌دهند که دختران نسبت به پسران به وسیله پدر بیشتر کنترل می‌گردند، در حالی که در میان پسران نمرات مربوط به طرد نشان‌دهنده احساس طرد بیشتر از طرف پسران می‌باشد. همچنین مقایسه نتایج توصیفی نشان‌دهنده آن هستند که پسران احساس دلبستگی به پدر، مادر و همسالان بیشتری را در مقایسه با دختران از خود گزارش می‌کنند.

به منظور پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش، از روش همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج مربوط به رابطه میزان، انگیزه و پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی با ادراک طرد و کنترل بیشتر والدینی و همچنین کیفیت دل‌بستگی به والدین (پدر و مادر) و همسالان، در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: همبستگی میزان استفاده، انگیزه و پیامدهای از شبکه‌های اجتماعی، با ادراک طرد و کنترل بیشتر والدینی و همچنین کیفیت دل‌بستگی به والدین (پدر و مادر) و همسالان در نوجوانان

متغیرها	دل‌بستگی به پدر	دل‌بستگی به مادر	دل‌بستگی به همسالان	طرد پدر	طرد مادر	کنترل پدر	کنترل مادر
زمان بر اساس روز هفته	-۰/۷۲۳	-۰/۷۸۳	-۰/۰۱۹	-۰/۴۲۴	-۰/۴۵۷	-۰/۳۶۷	-۰/۴۱۴
زمان بر اساس ساعات روز	-۰/۴۷۲	-۰/۵۴۴	-۰/۲۲۷	-۰/۲۴۹	-۰/۲۰۷	-۰/۴۶۷	-۰/۵۹۰
رابطه با دوستان قدیمی	-۰/۴۵۰	-۰/۴۶۸	-۰/۰۵۹	-۰/۲۵۵	-۰/۱۸۷	-۰/۲۰۷	-۰/۲۴۲
رابطه با خانواده و آشنایان	-۰/۵۱۶	-۰/۶۰۶	-۰/۰۷۵	-۰/۲۰۴	-۰/۱۷۷	-۰/۲۷۳	-۰/۳۲۶
یافتن دوستان جدید	-۰/۱۱۲	-۰/۱۵۱	-۰/۰۱۷	-۰/۱۷۴	-۰/۰۲۰	-۰/۱۳۷	-۰/۲۰۶
عکس و کلیپ	-۰/۱۷۲	-۰/۲۱۲	-۰/۰۳۵	-۰/۱۱۴	-۰/۱۲۵	-۰/۲۳۸	-۰/۱۶۲
پیام‌های نوشتاری یا لطفه	-۰/۱۵۲	-۰/۱۹۷	-۰/۰۴۲	-۰/۰۰۶	-۰/۰۹۲	-۰/۰۵۳	-۰/۱۱۸
کسب اخبار روز	-۰/۸۳	-۰/۰۳۵	-۰/۰۲۳	-۰/۲۴۱	-۰/۱۲۸	-۰/۰۵۴	-۰/۰۰۹
کسب اطلاعات علمی	-۰/۰۴۵	-۰/۰۷	-۰/۱۳۰	-۰/۰۲۹	-۰/۰۲۵	-۰/۱۲۶	-۰/۱۸۷
عضویت در گروه‌های خاص	-۰/۱۳۶	-۰/۱۵۵	-۰/۲۲۵	-۰/۰۱۱	-۰/۱۲۷	-۰/۱۸۹	-۰/۲۶۷
رضایت از شبکه‌ها	-۰/۳۲۲	-۰/۳۳۴	-۰/۱۱۲	-۰/۱۷۶	-۰/۱۹۵	-۰/۳۰۵	-۰/۲۹۸
اثرات بر روابط خانوادگی	-۰/۱۲۷	-۰/۱۹۰	-۰/۰۰۵	-۰/۰۶۲	-۰/۰۸۸	-۰/۱۸۶	-۰/۱۱۶
اثرات بر روابط با دوستان	-۰/۰۶۵	-۰/۰۲۸	-۰/۲۲۶	-۰/۰۲۹	-۰/۰۵۷	-۰/۰۵۹	-۰/۰۶۶
اثرات بر مهارت‌های اجتماعی	-۰/۲۸۱	-۰/۳۳۱	-۰/۲۴۷	-۰/۲۲۹	-۰/۲۲۱	-۰/۱۴۳	-۰/۱۱۰
اثرات بر پیشرفت تحصیلی	-۰/۰۴۷	-۰/۰۳۲	-۰/۰۱۱	-۰/۱۳۰	-۰/۰۳۵	-۰/۰۴۷	-۰/۰۶۷

یافته‌ها نشان داد که هرچه دل‌بستگی به پدر و همچنین مادر کمتر باشد، میزان گرایش و استفاده از شبکه‌های اجتماعی بیشتر خواهد بود و بالعکس. همچنین در بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با دل‌بستگی به همسالان نیز نتایج نشان‌دهنده عدم وجود رابطه معنادار در روزهای هفته در سطح ۰/۰۵ بود، اما این رابطه در بعد ساعات استفاده از روز معنادار می‌باشد و این بدین معنا است که هر چه دل‌بستگی به همسالان بیشتر باشد ساعات استفاده از شبکه‌های اجتماعی افزایش خواهند یافت و هر چه دل‌بستگی کمتر باشد از میزان ساعات استفاده کاسته خواهد شد. همچنین با افزایش طرد نوجوان از سمت پدر و مادر، میزان ساعات و روزهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی نیز افزایش خواهد داشت. رابطه بین کنترل پدر و مادر نیز با میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در نوجوانان بر اساس ساعات در روز و روزهای هفته در سطح ۰/۰۱ معنادار بود.

در رابطه بین انگیزه‌های استفاده از شبکه‌های اجتماعی با کیفیت دل‌بستگی به والدین، نتایج نشان داد که کیفیت دل‌بستگی به پدر و مادر با انگیزه رابطه با دوستان قدیمی، رابطه با خانواده و آشنایان ارتباط مثبت و با دیدن و گذاشتن عکس و کلیپ رابطه منفی معنادار دارد. کیفیت دل‌بستگی تنها با مؤلفه عضویت در گروه‌های خاص مذهبی، ورزشی و علمی رابطه معنادار داشت. همچنین ادراک طرد پدر و مادر با مؤلفه‌های رابطه با دوستان قدیمی و رابطه با خانواده و آشنایان رابطه منفی معناداری داشت که این رابطه در پدران قوی‌تر بود.

طرد پدر با یافتن دوستان جدید و کسب اخبار روز نیز رابطه منفی معناداری داشت. ادراک کنترل پدر با مؤلفه‌های رابطه با دوستان قدیمی، رابطه با خانواده و آشنایان، دیدن و گذاشتن عکس و کلیپ و عضویت در گروه‌های خاص مذهبی، ورزشی و ادراک کنترل مادر با مؤلفه‌های رابطه با دوستان قدیمی، رابطه با خانواده و آشنایان، یافتن دوستان جدید، کسب اطلاعات علمی و عضویت در گروه‌های خاص مذهبی، ورزشی، علمی خاص رابطه معنادار داشت.

کیفیت دلبستگی به پدر و مادر با رضایت از شبکه‌ها و تأثیر بر مهارت‌های اجتماعی رابطه معنادار داشت. دلبستگی به مادر با تأثیر بر روابط خانوادگی نیز رابطه معناداری داشت. کیفیت دلبستگی به همسالان نیز با تأثیر مهارت‌های اجتماعی رابطه مثبت معنادار داشت. رابطه بین ادراک پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی با طرد پدر در مؤلفه‌های رضایت از شبکه‌ها و اثرات بر مهارت‌های اجتماعی و با طرد مادر در مؤلفه‌های رضایت از شبکه‌ها و اثرات بر مهارت‌های اجتماعی معنادار بود. رابطه بین ادراک پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی با کنترل پدر در مؤلفه‌های رضایت از شبکه‌ها و اثرات بر روابط خانوادگی و با کنترل مادر در مؤلفه رضایت از شبکه‌ها معنادار بود.

جدول ۳: جدول ضرایب رگرسیون گام به گام میزان، انگیزه و پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر مبنای متغیرهای والدینی (کیفیت دلبستگی به والدین و همسالان و طرد و کنترل والدینی)

متغیر وابسته	متغیرهای ملاک وارد شده در معادله	R2	F	Sig	B	Sig
میزان استفاده (روز در ساعت)	۱. دلبستگی به مادر	۰/۴۸۴	۱۳۵/۰۶	۰/۰۰۱	-۰/۵۳۵	۰/۰۰۱
	۲. کنترل پدر	۰/۵۳۶	۸۲/۵۰	۰/۰۰۱	۰/۲۳۴	۰/۰۰۱
	۳. طرد پدر	۰/۵۵۱	۵۸/۰۷	۰/۰۰۱	۰/۱۵۸	۰/۰۱۰
	۴. دلبستگی به همسالان	۰/۵۶۴	۴۵/۶۷	۰/۰۰۱	۰/۱۲۵	۰/۰۳۸
رابطه با دوستان قدیمی	دلبستگی به مادر	۰/۲۱۹	۴۰/۴۰	۰/۰۰۱	۰/۴۶۸	۰/۰۰۱
رابطه با خانواده	دلبستگی به مادر	۰/۳۶۷	۸۲/۶۳	۰/۰۰۱	۰/۶۰۶	۰/۰۰۱
یافتن دوستان جدید	۱. طرد پدر	۰/۰۰۳	۴/۴۷	۰/۰۳۶	۰/۵۱۴	۰/۰۰۱
	۲. طرد مادر	۰/۰۰۸	۶/۳۰	۰/۰۰۲	-۰/۴۰۸	۰/۰۰۶
عکس و کلیپ	کنترل پدر	۰/۰۵۶	۸/۴۹	۰/۰۰۴	۰/۲۳۸	۰/۰۰۴
پیام‌های نوشتاری	دلبستگی به مادر	۰/۰۳۹	۵/۷۱	۰/۰۱۸	-۰/۱۹۷	۰/۰۱۸
کسب اخبار	طرد پدر	۰/۰۵۸	۸/۷۲	۰/۰۰۴	-۰/۲۴۱	۰/۰۰۴
عضویت در گروه‌ها	دلبستگی به پدر	۰/۰۵۱	۷/۱۶۰	۰/۰۰۸	-۰/۲۲۵	۰/۰۰۸
رضایت کلی	۱. دلبستگی به مادر	۰/۱۱۱	۱۸/۶۰	۰/۰۰۱	-۰/۲۴۸	۰/۰۰۵
	۲. کنترل پدر	۰/۱۴۲	۱۱/۸۶	۰/۰۰۱	۰/۱۹۶	۰/۰۲۵
تأثیر بر روابط خانوادگی	۱. دلبستگی به مادر	۰/۰۳۶	۵/۳۶۰	۰/۰۲۲	-۰/۲۵۲	۰/۰۰۳
	۲. طرد مادر	۰/۲۵۳	۴/۸۳۵	۰/۰۰۹	-۰/۵۴۸	۰/۰۰۱
	۳. طرد پدر	۰/۳۵۲	۶/۶۲۸	۰/۰۰۱	۰/۴۴۴	۰/۰۰۲
تأثیر بر روابط با دوستان	دلبستگی به پدر	۰/۰۵۱	۷/۷۰	۰/۰۰۶	۰/۲۲۶	۰/۰۰۶
تأثیر بر روابط اجتماعی	۱. دلبستگی به مادر	۰/۱۰۹	۱۷/۵۵۷	۰/۰۰۱	-۰/۲۴۱	۰/۰۰۳
	۲. دلبستگی به پدر	۰/۱۵۶	۱۳/۱۱۴	۰/۰۰۱	۰/۲۶۶	۰/۰۰۱
	۳. طرد پدر	۰/۱۹۴	۱۱/۳۳۴	۰/۰۰۱	۰/۲۱۲	۰/۰۱۱

به منظور بررسی نقش متغیرهای خانوادگی در پیش‌بینی رفتار نوجوان در شبکه‌های اجتماعی از تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. نتایج تحلیل رگرسیون در جدول ۳ به طور خلاصه ارائه شده است. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد نقش متغیرهای خانوادگی در پیش‌بینی میزان استفاده و انگیزه‌های روابط با دوستان قدیمی و خانواده و همچنین ادراک پیامدهای آن بر روابط خانوادگی و روابط اجتماعی، به نسبت سایر متغیرها بیشتر است. متغیرهای خانوادگی قادر به پیش‌بینی استفاده از اطلاعات علمی و همچنین تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی نوجوانان نبودند. به طور کلی نتایج نشان داد که هر چه دلبستگی به مادر بیشتر باشد، احتمال اینکه نوجوانان از شبکه‌های اجتماعی به منظور رابطه با دوستان قدیمی و خانواده استفاده کنند بیشتر بوده و همچنین رضایت بیشتری از این کاربری دارند. متغیر تأثیرگذار دیگر طرد والدین و کنترل پدر بود. با توجه به متغیرهای وارد شده در معادله می‌توان گفت نقش هر دو والد تأثیرگذار بوده ولی در انگیزه‌هایی همچون گذاشتن و دیدن عکس، فیلم، خبر و عضویت در گروه‌ها، متغیرهای خانوادگی تأثیر کمی داشته‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

استفاده از شبکه‌های اجتماعی روز به روز در حال افزایش بوده و سهولت استفاده از آن‌ها به همراه امکان دسترسی بالا، کاربرد آن‌ها را دو چندان کرده است. طبق شواهد جدید، استفاده از شبکه‌های اجتماعی یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های جوامع آکادمیک بوده و بحث اعتیاد به این شبکه‌ها مطرح می‌باشد (لی، هو و لوین^{۳۹}، ۲۰۱۷). نوجوانان طبق مطالعات قبلی یکی از گروه‌های پرخطر در این حیطه می‌باشند و بالاترین خطر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در این گروه مشاهده شده است (گریفیث، ۲۰۰۵). با توجه به شواهد مرتبط با آثار منفی این کاربری، توجه به عوامل پیش‌بینی کننده آن ضرورت یافته و پژوهش‌های متعددی به بررسی عوامل مختلف پرداخته‌اند. با توجه به اهمیت بستر خانواده در کاربری شبکه‌های اجتماعی و با در نظر گرفتن این امر که نظریه دلبستگی، یکی از شاخص‌ترین نظریه‌های روانشناسی در حیطه روابط بین فردی و خانوادگی می‌باشد هدف این پژوهش بررسی میزان استفاده، علل گرایش و ادراک پیامدهای کاربری شبکه‌های اجتماعی و رابطه آن با کیفیت دلبستگی به والدین و همچنین ادراک طرد و کنترل والدینی بود.

بر مبنای پرسشنامه محقق ساخته در این پژوهش، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی، انگیزه‌های مورد استفاده و پیامدهای استفاده از آن بر مبنای ادراک خود افراد در نوجوانان بررسی شد. نتایج نشان داد که دختران نوجوان به طور میانگین ۲/۴۱ ساعت و پسران نوجوان ۱/۸۴ ساعت از وقت خود را در روز در شبکه‌های اجتماعی فعالیت دارند. همچنین در میان دختران، به ترتیب گذاشتن یا خواندن پیام، رابطه با خانواده و آشنایان، دیدن و گذاشتن عکس و کلیپ و ... در اولویت انگیزه‌های مورد استفاده از شبکه‌های اجتماعی بودند. در پسران نیز رابطه با دوستان قدیمی، گذاشتن و یا نوشتن پیام، رابطه با خانواده و آشنایان و دیدن و گذاشتن عکس و کلیپ و ... در اولویت بودند. همچنین در دختران عضویت در گروه‌های خاص و در پسران کسب اخبار روز، کم‌اهمیت‌ترین انگیزه‌های مورد استفاده بودند. نتایج پژوهش همسو با مطالعه استفورد، استفورد و شکاد^{۴۰} (۲۰۰۴) نشان داد که جست‌وجو و پردازش اینترنتی، دستیابی به لذت و ابعاد اجتماعی (ارتباط با دیگران) به عنوان سازه‌های جدید در مفهوم‌سازی مدل‌های استفاده از اینترنت مد نظر قرار می‌گیرند.

به طور کلی میزان رضایت از شبکه‌های اجتماعی در هر دو گروه بالاتر از متوسط بود ولی این رضایت در دختران کمی بیش از پسران گزارش شد. همچنین دختران، بیشترین میزان تأثیر را بر روابط با دوستان و پسران بیشترین تأثیر را در روابط با خانواده گزارش نمودند. یافته‌های حاصل از بررسی شاخص‌های میزان، انگیزه‌ها و ادراک پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی حاکی از آن است که نوجوانان ما به دلیل جذابیت‌های انگیزشی زیاد فضاهای مجازی، به طور فزاینده‌ای مدت‌زمان نسبتاً زیادی از زمان خود را صرف شبکه‌های اجتماعی می‌کنند و سبک زندگی آن‌ها را تحت تأثیر قرار داده است.

نتایج این پژوهش نشان داد که کیفیت بالاتر دلبستگی به والدین و همسالان رابطه منفی با میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دختران و پسران نوجوان دارد و این همبستگی در دلبستگی به مادر و سپس پدر بیشتر دیده شد. مطالعات قبلی نیز نشان‌دهنده نقش مهم مادر در استفاده نوجوانان از اینترنت بوده است (لیم و سون^{۴۱}، ۲۰۱۰). بر مبنای نظریه ایدئولوژی جنسیت^{۴۲} (فاگان و پرس^{۴۳}، ۲۰۰۸)، با توجه به باورهای سنتی در خصوص نقش‌های جنسیتی در خانواده، از مادران انتظار می‌رود که مسئولیت تعیین نقش‌ها و وظایف افراد خانواده را داشته باشند. طبق پژوهش‌های صورت گرفته، تضعیف پیوند دلبستگی به والدین می‌تواند زمینه‌ساز گذران بیشتر در فضاهای اجتماعی بشود. هرچه میزان دلبستگی به والدین (پدر و مادر) کم‌تر باشد، میزان گرایش و استفاده از شبکه‌های مجازی در بین نوجوانان بیشتر می‌شود. پیوندهای صمیمی میان والدین و فرزندان رابطه منفی با فعالیت‌های اجتماعی آنلاین دارد (لی و وو، ۲۰۰۷). مطالعه جنکینز-گوارنیری، رایت و هادیبرگ^{۴۴} (۲۰۱۲) نشان داد که سبک دلبستگی اضطرابی با استفاده از فیس‌بوک رابطه دارد. باید تصریح کرد که افراد با حضور در شبکه‌های اجتماعی از جمله مزایایی که از حضور در این جوامع مجازی مانند حمایت اطرافیان، دریافت احساسات و عواطف برخوردار می‌شوند و از بسیاری از جوامع واقعی که نیازمند حضور فیزیکی در کنار یکدیگر می‌باشد، رهایی می‌یابند. افزون بر والدین، همسالان نیز نقش مهمی در این خصوص ایفا می‌کنند. به همین دلیل است که دلبستگی بیشتر به همسالان با میزان ساعات بیشتر استفاده همراه می‌باشد. طبق گفته الیسون و همکاران (۲۰۰۷)، یکی از دلایل مهم افراد در استفاده از شبکه‌های اجتماعی حفظ ارتباط با دوستان قدیمی و تقویت روابط با دوستان فعلی است. آن‌ها معتقدند که این شبکه‌ها به افراد کمک می‌کند تا ارتباط‌های خود را با کاهش مرزهای مانع روابط، گسترش دهند. در خصوص انگیزه‌های استفاده از شبکه‌های اجتماعی، نتایج نشان داد که هر چه کیفیت دلبستگی به والدین بیشتر باشد، انگیزه‌های ارتباط با خانواده و آشنایان و دوستان قدیمی بیشتر به عنوان انگیزه‌های استفاده از شبکه‌های اجتماعی مطرح می‌باشند و انگیزه‌های دیگر یا رابطه معناداری نداشته و یا رابطه منفی دارند. از سوی دیگر هر چه کیفیت دلبستگی به همسالان بیشتر باید، استفاده از شبکه‌های اجتماعی به عنوان راهی برای یافتن دوستان جدید بیشتر می‌شود. از سوی دیگر هر چه کیفیت دلبستگی به پدر و مادر بیشتر باشد، رضایت از شبکه‌های اجتماعی کاهش می‌یابد. کیفیت دلبستگی به مادر با ادراک پیامدهای منفی بر خانواده رابطه معناداری داشت. همچنین کیفیت دلبستگی به همسالان با ادراک پیامد بر مهارت‌های اجتماعی و رابطه با دوستان رابطه معناداری نشان داد.

با توجه به رابطه معنادار منفی بین کاهش دلبستگی به والدین و رضایت از شبکه‌های اجتماعی، می‌توان گفت که با کاهش کیفیت دلبستگی به والدین، رضایت از شبکه‌های اجتماعی افزایش یافته و اثرات بیشتری

را بر روابط اجتماعی برجای می‌گذارد و هر دو بعد دل‌بستگی به پدر و مادر از اهمیت نسبتاً یکسانی برخوردارند. در حالی که با افزایش دل‌بستگی به مادر، اثرات استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر روابط خانوادگی و مهارت‌های اجتماعی بیشتر خواهد شد. برخی پژوهشگران نیز نشان داده‌اند که افزایش تعارض‌های خانوادگی با صرف زمان بیشتر در شبکه‌های اجتماعی رابطه دارد (مش، ۲۰۰۶).

بخش دیگر یافته‌ها نشان‌دهنده اهمیت رفتارهای والدگری در نحوه استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌باشد. با توجه به نتایج به دست آمده، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با طرد از سوی والدین افزایش یافته و در این بین بیشترین سهم به طرد مادر اختصاص دارد. در نوجوانان طرد بالای پدر و مادر، هر دو با انگیزه‌های ارتباط با خانواده و آشنایان و دوستان قدیمی رابطه منفی و با انگیزه رابطه با دوستان جدید همبستگی مثبت داشت؛ بنابراین به نظر می‌رسد طرد بیشتر از سوی والدین، صرفاً رابطه با آن‌ها و افراد آشنا را کمتر می‌کند ولی گرایش به سمت افراد جدید را بیشتر می‌سازد. همچنین هر چه سطح کنترل والدینی (پدر و مادر) افزایش می‌یابد، استفاده از شبکه‌های اجتماعی افزایش می‌یابد. مطالعات قبلی همسو با یافته‌های پیشین می‌باشد. چو و چن^{۴۵} (۲۰۱۶) نشان دادند که سبک والدگری متغیر مهمی در تعدیل نگرش نسبت به اینترنت می‌باشد. همچنین والکه، اسکلتز، ون کیر و جرارتس^{۴۶} (۲۰۰۷) به این نتیجه رسیدند که کنترل بیشتر والدینی با تمایل کمتر نوجوانان به خودافشایی در اینترنت رابطه دارد. لائو و یوئن^{۴۷} (۲۰۱۳) نیز نشان دادند که سبک سهل‌انگار والدین، مهم‌ترین پیش‌بینی کننده نوع استفاده از اینترنت در نوجوانان است.

برخی کودکان به دلیل دارا نبودن منابع درونی و بیرونی کافی، در مقابل طرد والدینشان شکست می‌خورند. چراکه منابع شناختی، اجتماعی و هیجانی کودکان نسبت به بزرگسالان برای مقابله با طرد کمتر می‌باشد. در حالی که یک نوجوان با در دست داشتن امکانات فراخانوادگی از جمله همسالان و همچنین منابع ارتباطی مختلف به سمت‌وسوی اینترنت و جست‌وجوی بیشتر در فضاهای مجازی گرایش پیدا می‌کنند که با نتیجه پژوهش روهنر و همکاران (۲۰۰۵) همسو می‌باشد. با طرد بیشتر از سوی والدین، فرزندان با انگیزه‌های مختلفی همچون رابطه با دوستان قدیمی، آشنایان، یافتن دوستان جدید و کسب اخبار روز به استفاده از شبکه‌های مجازی روی می‌آورند. در واقع افراد با نیازهای دل‌بستگی مختلف، با انگیزه‌های متفاوتی به کسب تعامل با دیگران از طریق شبکه‌های اجتماعی می‌پردازند (جنکینز-گواردینری و همکاران، ۲۰۱۲). با طردشدگی کم‌وبیش از سوی والدین به خصوص نوجوانان نایمن، شبکه‌های مجازی این امکان را به وجود می‌آورد تا بدون نشان دادن رفتارهای غیرکلامی مانند تظاهرات چهره‌ای و زبان بدن، با دیگران ارتباط برقرار کنند و این چیزی است که افراد نایمن به آن نیاز دارند زیرا بیشترین کمبود را در زمینه مهارت‌های ارتباطی غیرکلامی دارند (آندرز و تاکر^{۴۸}، ۲۰۰۰). طبق نتایج به دست آمده از پژوهش، با افزایش طرد از سوی والدین، میزان رضایت از شبکه‌های اجتماعی بالا رفته و اثرات منفی بر مهارت‌های اجتماعی نیز افزایش یافته است. دوری از خانواده و از دست دادن حمایت اجتماعی به انزوای اجتماعی منجر می‌شود. چراکه به جای آن، با وجود همه‌گیر شدن فضاهای مجازی، وقت بیشتری را در اینترنت می‌گذرانند و اینترنت همواره با تیره و تار شدن روابط خانواده در حال تصرف خانگی می‌باشد.

با افزایش کنترل فرزندان توسط والدین، میزان استفاده از شبکه‌های مجازی نیز افزایش پیدا می‌کند از جمله عوامل خانوادگی در استفاده از شبکه‌های اجتماعی، سخت‌گیری والدینی می‌باشد (لی، لی و نیومن^{۴۹}،

۲۰۱۳). کنترل هر چه بیشتر فرزندان از سوی والدین می‌تواند به فاصله عاطفی بین آن‌ها منجر شود. در نتیجه ارتباط کمتری با والدین برقرار می‌کنند و در ارتباط با آن‌ها سبک دلبستگی ناایمن دارند. در چنین شرایطی اینترنت برای اینان راه فراری می‌شود که در آن نه تهدید وجود دارد نه چالشی (پارک، کیم و چو، ۲۰۰۸). بر اساس نظریه استفاده و رضامندی، نیازهایی که می‌تواند مخاطب را وادارد تا به طرق مختلف و اشکال گوناگون، از رسانه استفاده کند و بدان وسیله به ارضای نیازهای خود بپردازد، می‌توان به نیاز به هدایت، امنیت، کنش متقابل و دوری از تنش و فراغت اشاره کرد. فرض اصلی این نظریه استفاده و رضامندی این است که افراد مخاطب کم‌وبیش به صورت فعال به دنبال محتوایی‌اند که بیشترین رضایت را فراهم کند. درجه این رضایت بستگی به علائق و نیازهای فرد دارد. هر قدر افراد بیشتر احساس کنند که محتوای واقعی نیاز آنان را برآورده می‌کند احتمال اینکه آن محتوا را انتخاب کنند، بیشتر است و بنابراین در این شبکه‌های اجتماعی به ارضای نیازهای خود می‌پردازند. همچنین نتیجه این پژوهش با پژوهش گاناک و دوگان^{۵۱} (۲۰۱۳) همسو می‌باشد. گاناک و دوگان (۲۰۱۳) نیز نشان دادند که حمایت بیشتر از سوی خانواده با احتمال پایین‌تر استفاده از شبکه‌های اجتماعی رابطه دارد.

طبق پژوهش ساندرز، فیلد، دیگو و کاپلان^{۵۲} (۲۰۰۰)، نوجوانانی که از جمله کاربران کم‌مصرف بودند، رابطه بهتری با مادران خود داشتند. لذا با وجود شرایط فرزندپروری مستبدانه و عدم دلبستگی ایمن، میزان گرایش نوجوانان به گذران وقت در اینترنت افزایش پیدا می‌کند. از سوی دیگر نتایج نشان داد که رفتارهای والدینی نیز در این رابطه نقش مهمی ایفا می‌کنند، هر چند این نقش در جمعیت نوجوانان به ویژه در خصوص کنترل والدینی، مهم‌تر از جوانان می‌باشد. با این وجود ادراک طرد بیشتر از سوی والدین در هر دو گروه تأثیر معناداری بر انگیزه‌های استفاده از شبکه‌های اجتماعی داشت. رفتارهای والدگری می‌توانند بر فرایند خود نظم جویی نیز تأثیرگذار بوده و به واسطه آن بر استفاده از شبکه‌های اجتماعی به عنوان منبعی برای کاهش تنش و تغییر رفتار تأثیر بگذارند (پنگ، کیم و لاروز^{۵۳}، ۲۰۱۰).

به طور کلی نتایج پژوهش نشان داد که کیفیت رابطه با والدین نقش مهمی در پیش‌بینی میزان استفاده و نوع کاربری شبکه‌های اجتماعی داشته و همچنین می‌تواند بر پیامدهای استفاده از این شبکه‌ها نیز تأثیر بگذارد. البته قابل توجه است که پیامدهای مثبت و منفی کاربری شبکه‌های اجتماعی در این پژوهش بر مبنای تجربه فاعلی خود نوجوانان بررسی شده است. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بر خلاف انتظار، افزایش کنترل والدینی نمی‌تواند موجب کاهش استفاده از این شبکه‌ها گردد؛ بنابراین به نظر می‌رسد هر چند بیشتر نوجوانان از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند ولی رابطه با والدین می‌تواند تعیین‌کننده نحوه استفاده از این شبکه‌ها باشد. البته توجه به عوامل تعیین‌کننده دیگر نیز بسیار مهم است. نکته مهم دیگر این است که به نظر می‌رسد، به‌جز انگیزه‌های ارتباطی که نقش متغیرهای خانوادگی در آنان پررنگ بوده، در خصوص سایر دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مانند دیدن و گذشتن عکس، فیلم، خبر و... عوامل دیگری جز عوامل خانوادگی مؤثر می‌باشند؛ بنابراین تفسیر رفتار نوجوان در شبکه‌های اجتماعی نیاز به بررسی جوانب دیگر نیز دارد.

پژوهش فوق دارای محدودیت‌هایی نیز بود. با توجه به کمبود ابزارهای متمایزکننده سبک‌های دلبستگی در نوجوانان، امکان جدا کردن سبک‌های مختلف دلبستگی در این گروه میسر نبوده و صرفاً کیفیت کلی

دلبستگی به والدین بررسی شد. همچنین با توجه به خصوصی بودن برخی از سؤال‌ها در حیطه انگیزه‌های استفاده از شبکه‌های اجتماعی، احتمال سوگیری در گزارش وجود داشت. به علاوه، در این پژوهش، امکان بررسی همه انگیزه‌های استفاده از چنین شبکه‌هایی و تحلیل رفتار کاربر در همه حیطه‌ها امکان‌پذیر نبود. محدودیت دیگر، بررسی ادراک پیامدها به صورت تجربه فاعلی خود نوجوانان بود که امکان ارزیابی این پیامدها را از نگاه والدین یا دیگر افراد مرتبط با آن‌ها محدود می‌سازد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود که ارزیابی شیوه رفتار کاربران در شبکه‌های اجتماعی از طریق سنجش‌های عین و مشاهده‌ای که بتواند اطلاعات معتبرتری در اختیار پژوهشگر قرار داده و احتمال سوگیری را کاهش دهد، انجام گیرد. به علاوه، ارزیابی پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی به صورت عینی نیز می‌تواند آثار استفاده از این شبکه‌ها را در ارتباط با متغیرهای خانوادگی بیشتر آشکار سازد.

پی‌نوشت‌ها

1. Tavakoli, Jamhori & Farrokhi
2. Barat Dastjerdi & Sayadi
3. Trepte, Reinecke & Juechems
4. Ahmadi & Saghafi
5. Thadani & Cheung
6. O'Keeffe & Clarke-Pearson
7. Griffiths
8. Nyland, Marvez & Beck
9. Kessler & Walters
10. Quarter life crisis
11. Grant, Potenza, Weinstein & Gorelick
12. Robbins & Wilner
13. Jelenchick & Moreno
14. Ellison, Steinfield & Lampe
15. Donath & Boyd
16. Mak, Lai, Watanabe, Kim, Bahar, ... Cheng
17. Kim, Kim & Nam
18. Kujath
19. Gratification Theory
20. Stigers
21. Rao & Madan
22. Severino & Craparo
23. Anders & Tucker
24. Phillips, Wilmoth, Wall, Peterson, Buckley & Phillips
25. Lei & Wu
26. Zoppos
27. Moazedian, Taqavi, HosseiniAlmadani, Mohammadyfar & Sabetimani
28. Rosen, Cheever & Carrier
29. Mesch
30. Lam, Peng, Mai & Jing
31. Inventory of Parents and Peer Attachment
32. Armsden & Greenberg
33. Nosrati, Mazaheri & Heidari
34. Parental Acceptance-Rejection and Parental Control
35. Khaleque & Rohner
36. Rohner, Khaleque & Cournoyer
37. Seyed Mousavi, Mazaheri & Ghanbari
38. Social Network Using Checklist
39. Lee, Ho & Lwin
40. Stafford, Stafford & Schkade
41. Lim & Soon
42. Gender ideology theory
43. Fagan & Press
44. Jenkins-Guarnieri, Wright & Hudiburgh
45. Chou, Chou & Chen
46. Valcke, Schellens, Van Keer & Gerarts
47. Lau & Yuen
48. Anders & Tucker
49. Li, Li & Newman
50. Park, Kim & Cho
51. Gunuc & Dogan
52. Sanders, Field, Diego & Kaplan
53. Peng, Kim & LaRose

منابع

- برات دستجردی، ن.، و صیادی، س. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین استفاده از شبکه های اجتماعی بر اعتیاد به اینترنت و افسردگی در دانشجویان دانشگاه های پیام نور شهر اصفهان. *مجله تحقیقات علوم رفتاری*، ۱۰(۵)، ۳۳۲-۳۴۱.
- توکلی، ن.، جمهری، ف.، و فرخی، ن. (۱۳۹۳). رابطه سبک های دلبستگی و ترس از ارزیابی منفی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان. *فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۵(۲)، ۶۱-۷۷.
- نصرتی، م. ص.، مظاهری، م. ع.، و حیدری، م. (۱۳۸۵). بررسی تحولی رابطه پایگاه های هویت با میزان دلبستگی ایمن پسران نوجوان (۱۴، ۱۶ و ۱۸ ساله) به والدین و همسالان. *فصلنامه خانواده پژوهی*، ۲(۱)، ۵۳-۲۵.
- Ahmadi, K., & Saghafi, A. (2013). Psychosocial profile of Iranian adolescents' Internet addiction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(7), 543-548.
- Anders, S. L., & Tucker, J. S. (2000). Adult attachment style, interpersonal communication competence, and social support. *Personal Relationships*, 7(4), 379-389.
- Armsden, G. C., & Greenberg, M. T. (1987). The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 16(5), 427-454.
- Barat Dastjerdi, N., & Sayadi, S. (2013). [Relationship between using social networks and internet addiction and depression among students]. *Journal of Research Behavioural Sciences*, 10(5), 332-341 [in Persian].
- Chou, H. L., Chou, C., & Chen, C. H. (2016). The moderating effects of parenting styles on the relation between the internet attitudes and internet behaviors of high-school students in Taiwan. *Computers & Education*, 94(1), 204-214.
- Donath, J., & Boyd, D. (2004). Public displays of connection. *BT Technology Journal*, 22(4), 71-82.
- Ellison, N. B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143-1168.
- Fagan, J., & Press, J. (2008). Father influences on employed mothers' work-family balance. *Journal of Family Issues*, 29(9), 1136-1160.
- Grant, J. E., Potenza, M. N., Weinstein, A., & Gorelick, D. A. (2010). Introduction to behavioral addictions. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 36(5), 233-241.
- Griffiths, M. (2005). A 'components' model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance Use*, 10(4), 191-197.
- Gunuc, S., & Dogan, A. (2013). The relationships between Turkish adolescents' Internet addiction, their perceived social support and family activities. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2197-2207.
- Jelenchick, L. A., & Moreno, M. A. (2013). The problematic and risky internet use screening scale (PRIUSS): A new tool for assessing problematic internet use in adolescents and young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52(2), S71- S71.

- Jenkins-Guarnieri, M. A., Wright, S. L., & Hudiburgh, L. M. (2012). The relationships among attachment style, personality traits, interpersonal competency, and Facebook use. *Journal of Applied Developmental Psychology, 33*(6), 294-301.
- Kessler, R. C., & Walters, E. E. (1998). Epidemiology of DSM-III-R major depression and minor depression among adolescents and young adults in the national comorbidity survey. *Depression and anxiety, 7*(1), 3-14.
- Khaleque, A., & Rohner, R. P. (2012). Transnational relations between perceived parental acceptance and personality dispositions of children and adults: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review, 16*(2), 103-115.
- Kim, J. H., Kim, M. S., & Nam, Y. (2010). An analysis of self-construals, motivations, Facebook use, and user satisfaction. *International Journal of Human-Computer Interaction, 26*(11-12), 1077-1099.
- Kujath, C. L. (2011). Facebook and My Space: Complement or substitute for face-to-face interaction? *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 14*(1-2), 75-78.
- Lam, L. T., Peng, Z. W., Mai, J. C., & Jing, J. (2009). Factors associated with Internet addiction among adolescents. *Cyber Psychology & Behavior, 12*(5), 551-555.
- Lau, W. W., & Yuen, A. H. (2013). Adolescents' risky online behaviours: The influence of gender, religion, and parenting style. *Computers in Human Behavior, 29*(6), 2690-2696.
- Lee, E. W., Ho, S. S., & Lwin, M. O. (2017). Explicating problematic social network sites use: A review of concepts, theoretical frameworks, and future directions for communication theorizing. *New Media & Society, 19*(2), 308-326.
- Lei, L., & Wu, Y. (2007). Adolescents' paternal attachment and Internet use. *CyberPsychology & Behavior, 10*(5), 633-639.
- Li, X., Li, D., & Newman, J. (2013). Parental behavioral and psychological control and problematic Internet use among Chinese adolescents: The mediating role of self-control. *Cyberpsychology, behavior and social networking, 16*(6), 442-447.
- Lim, S. S., & Soon, C. (2010). The influence of social and cultural factors on mothers' domestication of household ICTs—Experiences of Chinese and Korean women. *Telematics and Informatics, 27*(3), 205-216.
- Mak, K. K., Lai, C. M., Watanabe, H., Kim, D. I., Bahar, N. ... Cheng, C. (2014). Epidemiology of internet behaviors and addiction among adolescents in six Asian countries. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 17*(11), 720-728.
- Mesch, G. S. (2006). Family characteristics and intergenerational conflicts over the Internet. *Information, Communication & Society, 9*(4), 473-495.
- Moazedian, A., Taqavi, S., HosseiniAlmadani, S., Mohammadyfar, M., & Sabetimani, M. (2014). Parenting Style and Internet Addiction. *Journal of Life Science and Biomedicine, 4*(1), 9-14.
- Nosrati, M. S., Mazaheri, M. A., & Heidari, M. (2006). [Developmental Consideration of Relationship between Identity Sources with Secure Attachment

- to Parents and Peers in teenage boys (14, 16 and 18 years old)]. *Journal of Family Research*, 2(1), 35-53 [in Persian].
- Nyland, R., Marvez, R., & Beck, J. (2007). My Space: Social networking or social isolation. *The AEJMC Midwinter Conference, Reno, Nevada, February, 23-24*.
- O'Keeffe, G. S., & Clarke-Pearson, K. (2011). The impact of social media on children, adolescents, and families. *Pediatrics*, 127(4), 800-804.
- Park, S. K., Kim, J. Y., & Cho, C. B. (2008). Prevalence of Internet addiction and correlations with family factors among South Korean adolescents. *Adolescence*, 43(172), 895-909.
- Peng, W., Kim, J., & LaRose, R. (2010). Social networking: Addictive, compulsive, problematic, or just another media habit? In Z. Papacharissi (Ed), *A networked self: Identity, community, and culture on social network sites*. (pp. 59-81). UK: Routledge.
- Phillips, T. M., Wilmoth, J. D., Wall, S. K., Peterson, D. J., Buckley, R., & Phillips, L. E. (2013). Recollected parental care and fear of intimacy in emerging adults. *The Family Journal*, 21(3), 335-341.
- Rao, G., & Madan, A. (2013). A study exploring the link between attachment styles and social networking habits of adolescents in urban Bangalore. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 3(1), 1-12.
- Robbins, A., & Wilner, A. (2001). *Quarterlife Crisis: The unique challenges of life in your twenties*. England: Penguin.
- Rohner, R. P., Khaleque, A., & Cournoyer, D. E. (2005). Parental acceptance-rejection: Theory, methods, cross-cultural evidence, and implications. *Ethos*, 33(3), 299-334.
- Rosen, L., Cheever, N. A., & Carrier, L. M. (2007). *The impact of parental attachment style, limit setting, and monitoring on teen MySpace behavior*. California State University, Dominguez Hills.
- Sanders, C. E., Field, T. M., Diego, M., & Kaplan, M. (2000). The relationship of Internet use to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence*, 35(138), 237-242.
- Severino, S., & Craparo, G. (2013). Internet addiction, attachment styles, and social self-efficacy. *Global Journal of Psychology Research*, 1, 9-16.
- Seyed Mousavi, P., Mazaheri, M. A., & Ghanbari, S. (2012). Acceptance of Spouse and Psychological Adjustment of Women: The Mediating Role of Parental Acceptance. *Developmental Psychology (Journal of Iranian Psychologists)*, 8(32), 373-383.
- Stafford, T. F., Stafford, M. R., & Schkade, L. L. (2004). Determining uses and gratifications for the Internet. *Decision Sciences*, 35(2), 259-288.
- Stigers, R. L. (2011). *Online Social Network Behaviors as Predictors of Personality*. Master Thesis of Psychology, California State University.
- Tavakoli, N., Jamhori, F., & Farrokhi, N. A. (2015). [The relationship between attachment styles, fear of negative evaluation and internet addiction in college students]. *Journal of Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 5(2), 61-77 [in Persian].

- Thadani, D. R., & Cheung, C. M. (2011). Online social network dependency: Theoretical development and testing of competing models. 44th Hawaii International Conference on System Science.
- Trepte, S., Reinecke, L., & Juechems, K. (2012). The social side of gaming: How playing online computer games creates online and offline social support. *Computers in Human Behavior*, 28(3), 832-839.
- Valcke, M., Schellens, T., Van Keer, H., & Gerarts, M. (2007). Primary school children's safe and unsafe use of the Internet at home and at school: An exploratory study. *Computers in Human Behavior*, 23(6), 2838-2850.
- Zoppos, E. (2009). Attachment Style and Facebook usage: Can Facebook be used to Overcome Attachment Style Related Issues. *Journal of Adolescent Studies*, 3(10), 123-129.